

BRIGÁDNÍ PROTIÚTOK

Zdeněk FLASAR, Jan ZEZULA

BRIGADE COUNTERATTACK

HISTÓRIA ČLÁNKU

Doručený: 27. 04. 2021

Schválený: 31. 05. 2021

Vydáný: 30. 06. 2021

ABSTRACT

According to prepared scenarios for deployment the forces, the authors publish the Results of their research, generally accepted principles of preparation and conducting of counterattack by a brigade task force, after or during the defense. The paper summarizes principles and conditions of a successful counterattack, which are then compared with real outputs from the evaluation of LIVEX and CAX of the Czech mechanized brigade, including verification of selected principles using model simulation of a counterattack brigade task force.

The article addresses the principles and attributes, that effect the success of the counterattack, with emphasis on the moment of placement of the battalion in the counterattack.

KEYWORDS

Brigade task force, Calculations, Counterattack, Results of LIVEX/CPX, tank battalion.

© 2021 by Author(s). This is an open access article under the Creative Commons Attribution International License (CC BY). <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

ÚVOD

Mimo hlavního úkolu Ozbrojených sil České republiky, připravovat se k obraně ČR a bránit ji proti vnějšímu napadení, je také deklarován úkol podílet se v souladu s kolektivními smlouvami na realizaci operací v souladu s článkem 5 Washingtonské smlouvy (Doktrína AČR, 2019). K tomuto úkolu se váže vyčlenění sil a úkolových uskupení až do velikosti brigádního úkolového uskupení (BÚU) Armády České republiky (AČR) na bázi mechanizované brigády. Brigádní úkolové uskupení je v souladu s politicko-vojenskými ambicemi ČR maximálním možným příspěvkem státu k řešení krizí za mírového stavu v ČR k eliminaci hrozeb mimo teritorium České republiky (Obranná strategie ČR, 2017).

Nejdůležitější charakteristikou úkolových uskupení jsou jejich požadované schopnosti. V aliančním prostředí jsou tyto schopnosti vyjádřeny v dokumentech (Capability Codes and Capability Statements, 2020; Capability Targets, 2017). Tyto dokumenty poskytují společný

obraz a terminologii pro schopnosti obranného plánování. Definují minimální požadavky na schopnosti, cíle schopností, hodnocení schopností, případně rizika při jejich dosahování. Dále, způsoby, struktury a podmínky použití definují zejména dokumenty Bezpečnostní strategie ČR, Obranná strategie ČR, Dlouhodobý výhled pro obranu 2035, Koncepce výstavby AČR 2030 ve vazbě na Allied Joint Doctrine for Land Operations (AJP-3-2, 2016).

Autoři v souladu s možnými scénáři použití BÚU v sestavě aliančních sil (i mimo ně) vnímají brigádní protiútok jako taktickou činnost, jejíž úspěšné provedení má pro splnění úkolů při vedení obranné operace zásadní vliv.

Cílem článku je zobecnit a sumarizovat nejdůležitější poznatky o brigádním (INF-H-BDE) protiútku, jako důležité taktické činnosti v konvenčním boji. Autoři vycházejí jednak z poznatků zjištěných během cvičení jednotek a útvarů na prostředcích konstruktivní simulace OneSaf a jejich verifikací. Argumentaci doplňují provedeným vědeckým pozorováním výcviku jednotek a útvarů 7. mechanizované brigády. Kromě tohoto cíle je záměrem autorů verifikovat hypotézu o nasazení tankového praporu mechanizované brigády jako účelného, takticky výhodného prvku k realizaci protiútku.

1 TEORETICKÁ A METODOLOGICKÁ ČÁST

Cílem brigádního protiútku je obnovení původního předního okraje obrany nebo ovládnutí důležitého objektu, terénního tvaru či předmětu v prostoru obrany. Pro úspěšné provedení brigádního protiútku je nezbytné, aby se nepřítel nevlomil do prostoru obrany brigády ve velké šířce a hloubce (tzn. jeho postup, byl zastaven na úrovni druhosledových rot prvosledových praporů), kdy tempo jeho útoku je zpomalen a pro pokračování v útoku musí provést přeskupení či vystřídání prvosledových útvarů druhosledovými, tím dochází k jeho zastavení či zpomalení a je dosaženo tzv. „kulminačního bodu“ (Obr. 2). Proto musí být palebnými silami a prostředky divize či sboru zastaveny nebo zničeny jeho druhé sledy a zálohy. Tento předpoklad pak zajistí dostatek volných sil a prostředků pro úspěšnou realizaci brigádního protiútku (Všeob-P-6, 1996; Čep, D. Kutný, I., 2019).

1.1 Místo a úloha mechanizované brigády (BÚU) v obraně

V závislosti na místě brigády (brigádního úkolového uskupení) v obraně nadřazeného stupně plní brigáda různé úkoly. Místo brigády v obraně může být:

- v prvním operačním sledu taktického pásma obrany:
 - o v prostoru krycích sil;
 - o na předpokládaném hlavním směru úderu nepřítele;
 - o na vedlejším směru úderu nepřítele;
- v druhém operačním sledu taktického pásma obrany:
 - o na předpokládaném hlavním směru úderu nepřítele;
 - o na vedlejším směru úderu nepřítele;
- v mezilehlém pásmu obrany;

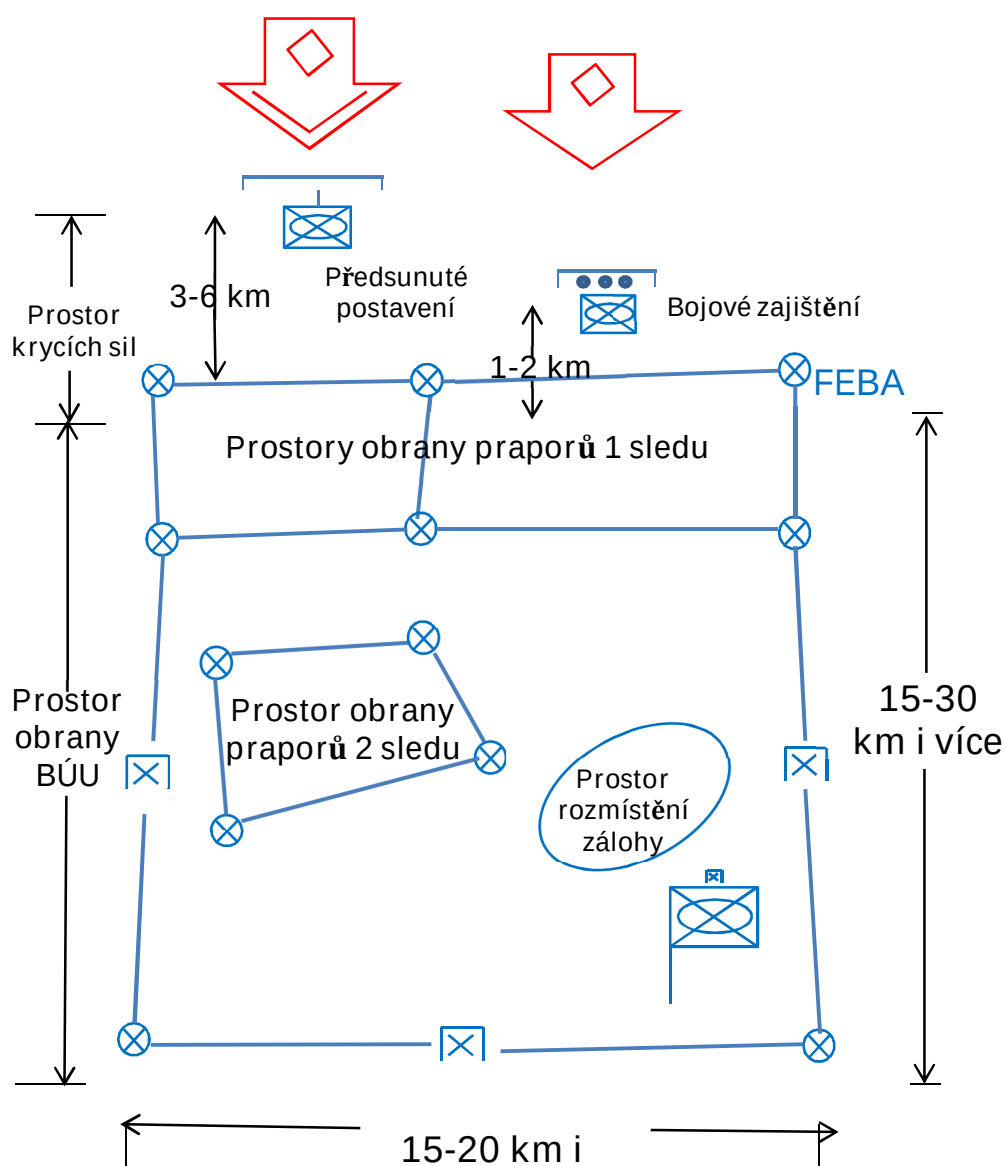
- v prvním nebo druhém operačním sledu operačního pásma obrany;
- v záloze ve strategickém pásmu obrany (Všeob-P-6, 1996).

1.2 Bojová sestava mechanizované brigády (BÚU) v obraně

Mechanizované brigádě (BÚU) se k vedení obrany určuje nadřízeným prostor obrany. V prostoru obrany BÚU jsou rozmístěny síly a prostředky prvků, jednotek a útvarů brigády (včetně přidělených) tak, aby struktura rozmístění sil a prostředků umožnila účelné, efektivní a hospodárné plnění bojového úkolu BÚU.

„Bojová sestava je účelové, prostorově vymezené učlenění sil a prostředků k vedení boje“ (Vševojsk-1-2,1997).

Bojovou sestavu mechanizované brigády v prostoru obrany lze schematicky vyjádřit dle obr. 1:

Obrázek 1: Prostor obrany BÚU (schematicky)

Zdroj: vlastní

1.3 Podmínky pro provedení brigádního protiútoku

Brigádní protiútok, stejně jako jakýkoli jiný manévr při vedení obrany brigádním úkolovým uskupením musí být vždy velmi pečlivě připraven. Orgány velení mohou k přípravě rozhodnutí ke splnění uloženého úkolu využívat širokou škálu metod a nástrojů pro podporu rozhodování. Jedná se nejen o moderní komunikační a informační prostředky, ale i simulační technologie umožňující pomocí nástrojů váleční hry posoudit a doporučit výběr optimální varianty nastávající činnosti. Nelze však opomenout zásadní a rozhodující úlohu orgánů velení, které na základě vlastních vědomostí, návyků, dovedností a schopností, jež vycházejí z poznatků vojenské vědy, vojenské teorie, vlastní praxe a to včetně vlastní intuice přijímají odůvodněná rozhodnutí, na jejímž základě vydávají bojové rozkazy a nařízení. Proto vhodně provedený brigádní protiútok může zcela zvrátit průběh boje. Toto tvrzení podporují i historické zkušenosti (např. Arabsko-Izraelské války).

Teoretické podmínky pro úspěch brigádního protiútoky jsou následující:

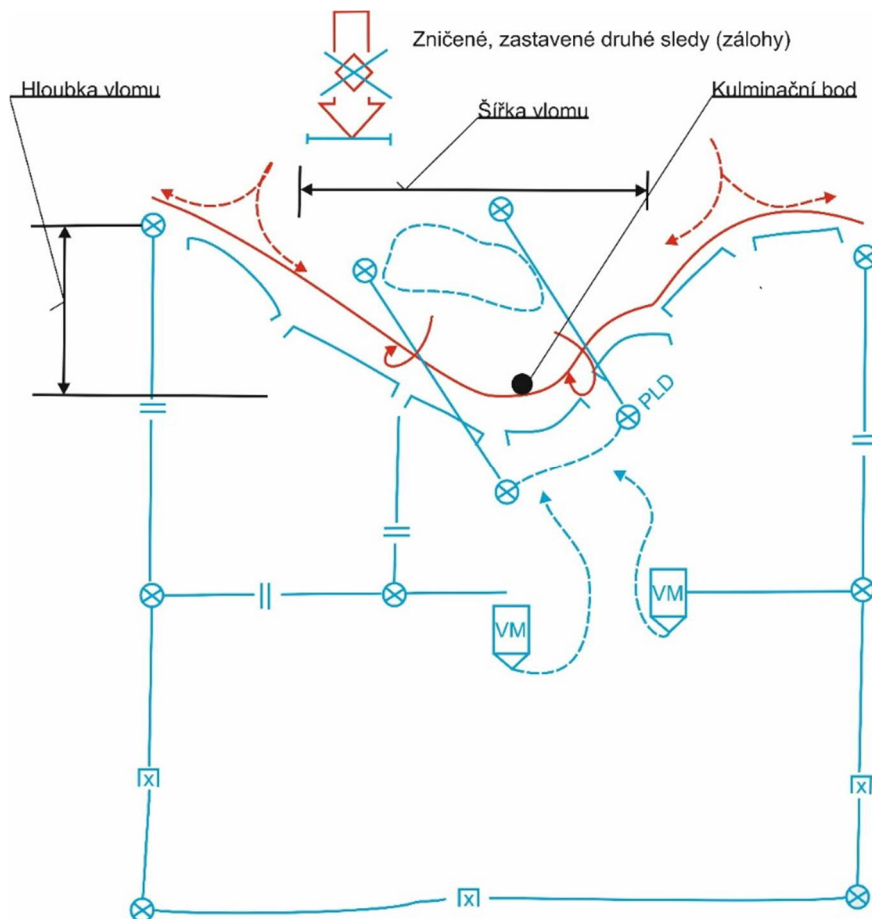
- výběr správného objektu pro protiútok, jehož zničením se umožní zničení podstatné síly nepřítele jako celku, tedy eliminován bude tzv. „decisive point“;
- příznivý časový moment pro spuštění protiútoky (ve vazbě na další proměnné bojiště), především v moment, kdy nepřítel nemůže účinně odpovédět;
- protiútok musí zapadat do širšího plánu boje a být s ním sladěn (Vševojsk-1-2,1997; Johnson,M.,T., 1986).

Při plánování brigádního protiútoky musí být respektovány následující obecné podmínky:

- situace nepřítele a aktuální možnosti využití terénu (resp. všech prostředí, ve kterých uskupení působí) musí být precizně zhodnoceny a opřeny o výsledky průzkumu;
- musí být eliminován nepřátelský průzkum;
- velitel bránícího se uskupení musí mít k protiútoky dostatečné volné síly a prostředky;
- nepřítel se nesmí vlomit do obrany na velké šířce (vlom nepřítele nesmí být na celou šířku prostoru obrany);
- nepřítel se nesmí vlomit do velké hloubky naší obrany (vlom nepřítele nesmí být na úrovni druhého sledu druhosledových útvarů);
- musí být eliminovány nebo zastaveny druhé sledy a zálohy nepřítele a tím znemožnění jejich účinného nasazení;
- musí být omezena schopnost efektivní palebné podpory nepřítele;
- na linii kontaktu s nepřítelem jsou vytvořeny podmínky k jeho zastavení (Vševojsk-1-2,1997; Johnson,M.,T., 1986).

Z výše uvedeného vyplývá, že zahájení brigádního protiútoky (dosažení čáry zasazení sil určených k protiútoky) musí být časově koncipováno tak, aby nepřítel již nebyl schopen pokračovat v útoku, na druhou stranu však, aby neměl možnost na čarách, kterých dosáhl při vlomení se do naší obrany přecházet do obrany, tedy přeskupovat se, zaujímat a budovat výhodné čáry. Tento moment se nazývá tzv. „kulminačním bodem“. Aby protiútok splnil

stanovený cíl (ovládnout čáru, objekt, případně obnovit přední okraj naší obrany), nesmí být spuštěn předčasně, ale ani pozdě. Toto lze schematicky znázornit následujícím obrázkem (Obr. 2). Obrázek záměrně znázorňuje jen část prvků bojové sestavy BÚU, aby co nejjednodušším způsobem znázornil právě jen základní podmínky protiútoku BÚU.

Obrázek 2 Podmínky protiútoku BÚU

Zdroj: vlastní

V případě protiútoku BÚU jsou obecné podmínky k úspěšnému protiútoku konkretizovány následovně:

- hlavní „volnou silou“ k provedení protiútoku je prapor ve druhém sledu obrany BÚU (v prostoru obrany nebo prostoru rozmístění), případně prapor v záloze velitele BÚU (v prostoru rozmístění);
- šířka vlonu nepřítele musí být užší, než je samotná šířka obrany BÚU, pokud by se nepřítel vlomil na celou šířku obrany BÚU nebylo by možné jeho síly zastavit, (k ovládnutí důležitých objektů, nebo dokonce k obnovení předního okraje obrany BÚU). Pakliže protiútok může provést pouze prapor, šířka vlonu nesmí být širší než šířka útočného pásma praporu.
- nepřítel se nesmí vlomit na hloubku větší, než do hloubky druhosledových rot prvosledového praporu, v případných mezilehlých postaveních rot by jednotky

- nepřítele měly možnost zvýšit tempo útoku a jejich zastavení by bylo velmi nepravděpodobné;
- přiděleným úsilím taktického nebo vrtulníkového letectva a údery dělostřelectva musí být výrazně zpomaleny, ideálně zastaveny nebo zničeny nejbližší druhé sledy a zálohy nepřítele tak, aby je nemohl zasadit a obnovit tempo útoku svých prvních sledů;
 - neutralizace vzdušné nadvlády nepřítele a jeho klíčových dělostřeleckých sil a prostředků;
 - nezbytným předpokladem úspěšného zasazení praporu druhého sledu brigády do brigádního protiútoku je schopnost realizace rychlého a koordinovaného zasazení a rozvinutí z prostoru rozmístění (obranu) z druhého sledu.

Výše uvedené obecné podmínky budou posuzovány při hodnocení výsledků simulace provedení brigádního protiútoku.

1.4 Formulace hypotézy

Hypotéza byla stanovena takto *„Druhosledový tankový prapor vybavený modernizovanými bojovými tanky T-72M4CZ je schopen efektivně splnit úkoly brigádního protiútoku“*.

Pro ověření hypotézy byly zvoleny dva nástroje. Prvním nástrojem pro testování hypotézy byla zvolena konstruktivní simulační technologie OneSaf (Objective System, ver. 5.0 International), která byla vytvořena jako nová verze předchůdců a implementuje získané zkušenosti a aktuální požadavky na tento druh simulace. Tento software je základním prostředkem Oddělení taktického simulátoru brněnského odboru Centra simulačních a trenažerových technik AČR. Dosažené výsledky testování hypotézy jsou rozpracovány v kapitole 2.

Druhým nástrojem pro testování hypotézy bylo hodnocení z pohledu explicitních i tacitních zkušeností při přípravě a provedení brigádního protiútoku druhosledovým tankovým praporem v sestavě bránického se BÚU při taktických cvičení a velitelsko-štábních cvičení 7. brigádního úkolového uskupení Pozemních sil AČR realizovaných v letech 2017 – 2019 se závěry, které jsou rozpracovány v kapitole 3.

2 KONSTRUKTIVNÍ SIMULACE BRIGÁDNÍHO PROTIÚTOKU A DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

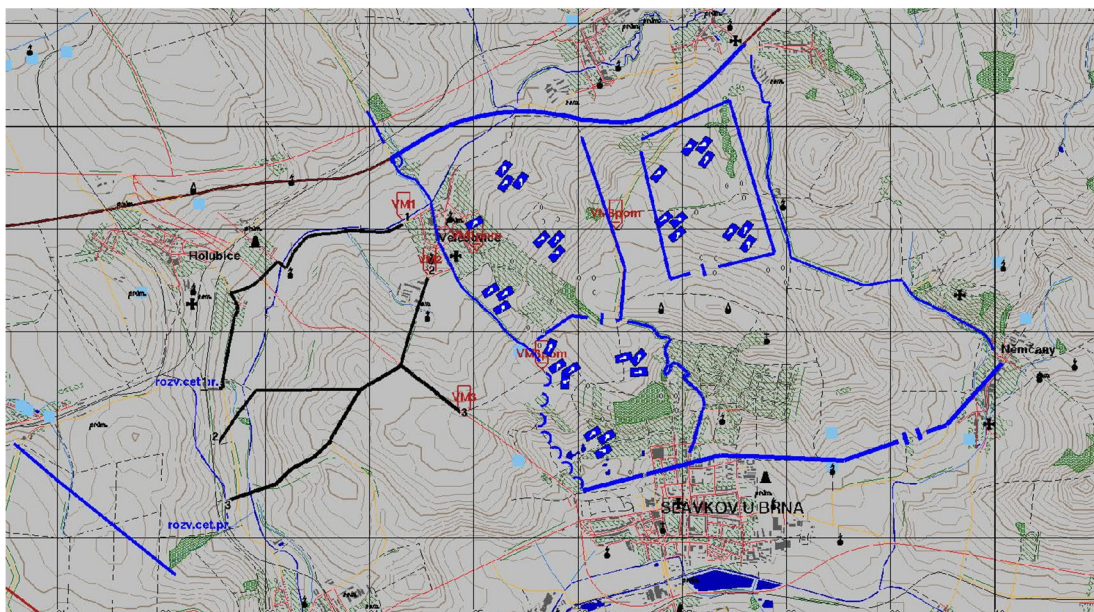
Výchozí situace pro experiment realizovaný v měsíci listopadu 2020 na téma „Zasazení tankového praporu druhého sledu BÚU z prostoru obrany“, tankový prapor (Vševojsk-1-3, 1997), byla volena tak, aby bylo možné porovnat výsledky taktických cvičení a velitelsko-štábních cvičení 7. brigádního úkolového uskupení PozS AČR uskutečněných v letech 2017 – 2019 (Final Exercise Report Dukla Spirit 2017, 2017; Final Exercise Report Screener 2018, 2018; Final Exercise Report Czech Lion 2019,2019), kdy byl tankový prapor

nasazen k provedení brigádního protiútoku vždy z druhého sledu prvosledové mechanizované brigády (BÚU).

2.1 Nastavení a provedení simulací

Nastavení hodnot jednotlivým simulovaným entitám, tedy tankovým rotám (Vševojsk-1-4, 1997) při zasazení tankového praporu (tpr) z prostoru obrany ve druhém sledu BÚU:

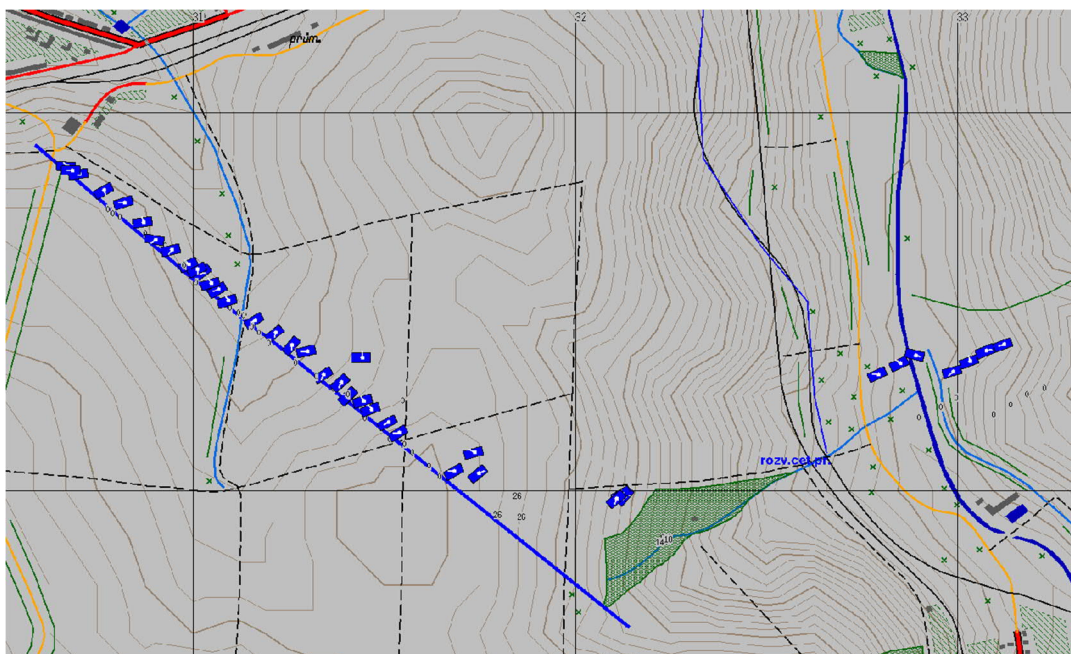
- simulace provedena pouze u tankových rot (1. tr, 2. tr, 3.tr);
- tpr ve druhém sledu obrany brigády zaujal obranu dvěma tankovými rotami v prvním sledu praporu a jednou tankovou rotou ve druhém sledu praporu (všechny roty v prostorech obrany);
- nebyly řešeny a simulovány mechanizovaná rota tpr, která plnila úkoly zálohy velitele praporu a tanková rota AZ vyzbrojená nemodernizovanými tanky T-72M1, která byla určena k úhradě bojových ztrát tří tankových rot, dále nebyly řešeny a simulovány velitelské a logistické jednotky praporu;
- zasazení praporu bylo řešeno v deseti fázích:
 1. vyvedení rot z prostoru obrany a zaujetí pomocného výchozího místa (PoVM);
 2. přesun rot z PoVM do výchozího místa (VM);
 3. přesun v rotních prouděch na čáru rozvinutí do četových proudů;
 4. rozvinutí do bojové sestavy před čarou přechodu ke zteči;
 5. vedení brigádní protizteče do objektu zteče „bližší úkol praporu“;
 6. vedení brigádní protizteče v hloubce obrany nepřítele „další úkol praporu“;
 7. rozvíjení brigádní protizteče v hloubce obrany nepřítele „konečný úkol brigády“;
 8. upevnění dosažené čára a zabezpečení překročení druhými sledy divize;
 9. vystřídání a vyvedení brigády z boje;
 10. přesun do prostoru obnovy bojeschopnosti a provedení obnovy bojeschopnosti“.
- v 1. fázi byla entitám (tankové rotě) přiřazena průměrná rychlost 5 kmh^{-1} (v_0), ve 2. fázi 10 kmh^{-1} , ve 3. fázi $25 - 30 \text{ kmh}^{-1}$, ve 4. fázi při rozvíjení do předbojových a bojových sestav se může kalkulovat průměrnou rychlostí $10 - 15 \text{ kmh}^{-1}$. Tyto průměrné rychlosti jsou zvoleny na základě dosažených průměrů dosahovaných hodnot v různých cvičeních a mohou se lišit. Ve fázích 5. – 9. rychlost kalkulována na $1 - 3 \text{ kmh}^{-1}$, ve fázi 10 na $10 - 15 \text{ kmh}^{-1}$.

Obrázek 3 Druhosledový tankový prapor v prostoru obrany

Zdroj: One Saf, vlastní

Při simulacích fází 1 až 4 bylo zjišťováno, za jaký čas roty z opěrných bodů čet dosáhnou VM. Opakovanou simulací (4x spuštěno), bylo zjištěno, že doba potřebná k zasazení praporu druhého sledu BÚU v obraně je téměř shodná a časové rozdíly jednotlivých simulací nejsou s ohledem na navazující další fáze boje významné.

Obrázek 4 Rozvinutí tankových rot do bojové sestavy před čarou přechodu ke zteči

Zdroj: One Saf, vlastní

Při simulacích fází 5 až 9 bylo zjišťováno, za jakých bojových ztrát při vedení brigádního protiútku je schopen tankový prapor splnit úkol.

Opakovanou simulací se potvrdilo, že tankový prapor vyzbrojený modernizovanými bojovými tanky T-72M4CZ je schopen splnit úkol. Síly a prostředky nepřítele byly tvořeny pro opakované simulace takto:

- pro první simulaci mechanizovaná rota vyzbrojená BVP-2 (pro bližší úkol) a mechanizovaná četa vyzbrojená BVP-2 (pro další úkol);
- pro druhou simulaci motostřelecká rota vyzbrojená OT BTR-80 posílená o tankovou četu vyzbrojenou T-72M1 (pro bližší úkol) a motostřelecká četa vyzbrojená OT BTR-80 (pro další úkol);
- pro třetí simulaci mechanizovaná rota vyzbrojená BVP-1 posílená o tankovou četu vyzbrojenou T-55 (pro bližší úkol) a tanková četa vyzbrojená T-55 (pro další úkol);
- pro čtvrtou simulaci tanková rota vyzbrojená T-72M1 posílená o mechanizovanou četu vyzbrojenou BVP-2 (pro bližší úkol) a tanková četa vyzbrojená T-72M1 (pro další úkol).

Tabulka 1: Kalkulace bojových ztrát po provedení brigádního protiútku tankovým praporem

1. simulace	Personál				Bojová technika		
	KIA	WIA	MIA	EPOW	zničeno	mobilita	palba
tpr	15	6	3	29	5	3	2
nepřítel	48	29	14	0	12	2	1
2. simulace	Personál				Bojová technika		
	KIA	WIA	MIA	EPOW	zničeno	mobilita	palba
tpr	9	7	4	42	3	3	3
nepřítel	68	38	14	0	16	2	1
3. simulace	Personál				Bojová technika		
	KIA	WIA	MIA	EPOW	zničeno	mobilita	palba
tpr	30	16	8	31	10	4	4
nepřítel	75	32	17	0	17	1	1
4. simulace	Personál				Bojová technika		
	KIA	WIA	MIA	EPOW	zničeno	mobilita	palba
tpr	29	4	3	13	10	2	2
nepřítel	36	14	9	0	12	2	2

Zdroj: vlastní

Legenda:

tpr – tankový prapor (simulováno nasazení 3 tankových rot na T-72M4CZ);

nepřítel – síly a prostředky nepřítele (1. – 4. simulace);

KIA – Kill In Action (zabit v boji);

WIA – Wounded in Action (zraněn v boji);

MIA – Missing in Action (nezvěstný v boji);

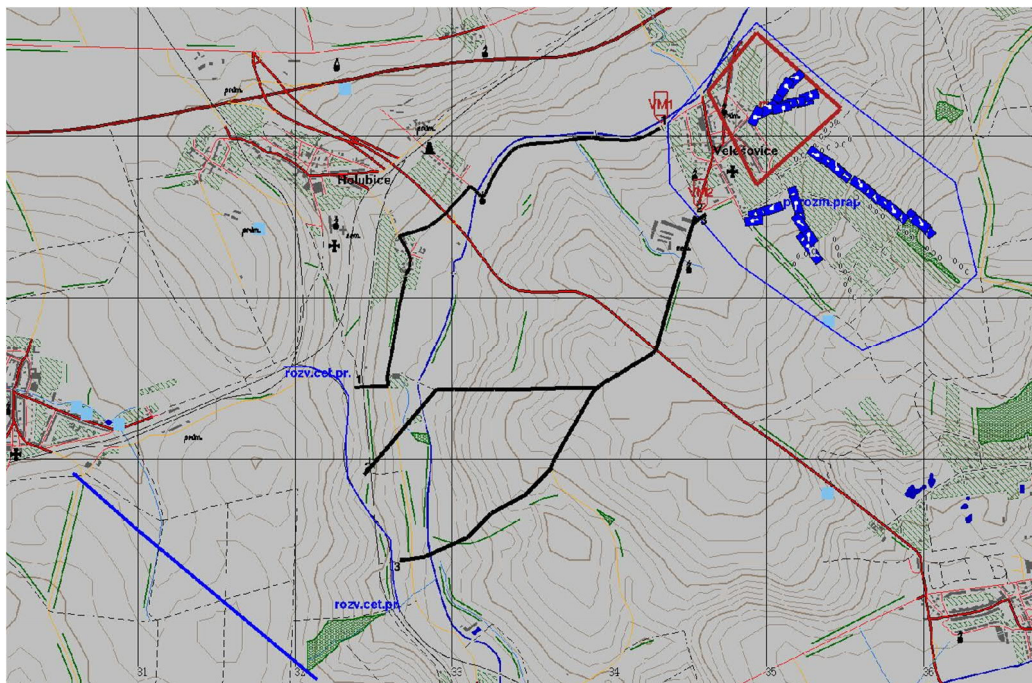
EPOW – Enemy Prisoner of War (válečný zajatec nepřítele);

Zničeno – bojová technika, která je neopravitelná a zcela zničena v boji;

Mobilita – bojová technika, poškozená, ale opravitelná se ztrátou pohybu (nutný odsun z bojiště silami vyprošťovacího družstva čety oprav techniky roty logistiky);

Palba – bojová technika, poškozená, ale opravitelná se ztrátou palebné schopnosti (odsun z bojiště vlastními silami do prostoru shromáždění poškozené techniky roty logistiky).

Při simulacích fáze 10 bylo zjišťováno, za jaký čas roty z dosažených čar po provedeném překročení a vystřídání přesunou do prostoru pro obnovu bojeschopnosti.

Obrázek 5 Provedení přesunu tpr do prostoru obnovy bojeschopnosti

Zdroj: One Saf, vlastní

2.2. Diskuse výsledků zjištěných simulacemi

Zasazení tankového praporu do brigádního protiútku bylo provedeno v deseti fázích, které byly čtyřikrát opakovány a potvrdily se obecné podmínky k úspěšnému provedení protiútku a to zejména:

- tankový prapor v sestavě BÚU na bázi mechanizované brigády je vhodné vždy určit do druhého sledu či zálohy k provedení brigádní protizteče a to zejména vzhledem k jeho schopnostem manévru a palby. Mechanizované prapory mají tuto schopnost nižší;
- šířka vlonu nepřítele byla při provedených simulacích vždy užší a to do úrovně druhosledových rot prvosledovým mechanizovaným praporům (a to vždy pouze u jednoho mpr. nebo na rozhraní mezi nimi);
- přiděleným úsilím taktického nebo vrtulníkového letectva a údery dělostřelectva byly při simulacích výrazně zpomaleny, ideálně zastaveny nebo zničeny nejbližší druhé sledy a zálohy nepřítele tak, aby je nemohl zasadit a obnovit tempo útoku svých prvních sledů;
- při provedení simulací byly vzdušné síly nepřítele a jeho dělostřelecké síly a prostředky v rovnováze z našimi silami;

- simulacemi bylo potvrzeno, že nezbytným předpokladem úspěšného zasazení praporu druhého sledu brigády do brigádního protiútku je schopnost realizace rychlého a koordinovaného zasazení a rozvinutí z prostoru obrany druhého sledu brigády.

3 VÝSLEDKY ODBORNĚ – VĚDECKÉHO POZOROVÁNÍ BRIGÁDNÍHO PROTIÚTKU PŘI TAKTICKÝCH CVIČENÍCH BÚU

Hodnocení z pohledu odborných a vědeckých zkušeností druhého z autorů článku při přípravě a provedení brigádního protiútku druhosledovým tankovým praporem v sestavě bránícího se BÚU při taktických cvičení a velitelsko-štábních cvičení 7. brigádního úkolového uskupení Pozemních sil AČR realizovaných v letech 2017 – 2019 bylo druhým nástrojem pro testování výše uvedené hypotézy.

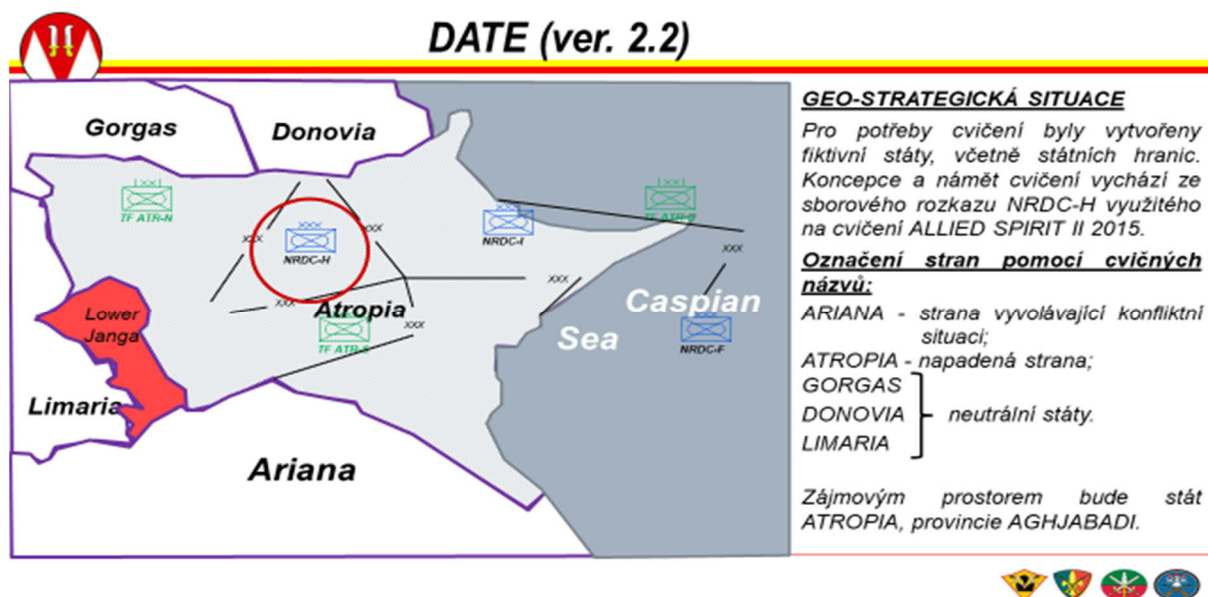
Pro testování hypotézy byly autory článku vybrány níže uvedené cvičení, při kterých byl druhosledovým tankovým praporem BÚU realizován brigádní protiútok:

- národní velitelsko-štábní cvičení s podporou simulačních technologií 7. brigádního úkolového uskupení na bázi 7. mechanizované brigády „DUKLA SPIRIT 2017“;
- mezinárodní taktické cvičení 7. brigádního úkolového uskupení na bázi 7. mechanizované brigády „SCREENER 2018“;
- mezinárodní V-4 velitelsko-štábní cvičení s podporou simulačních technologií 7. brigádního úkolového uskupení na bázi 7. mechanizované brigády a částečným vyvedením vojsk, jehož součástí bylo taktické cvičení s bojovou střelbou 73. tankového praporu „CZECH LION 2019“.

Výše uvedených cvičení se druhý z autorů článku aktivně zúčastnil ve funkci náčelníka štábu brigádního úkolového uskupení na bázi mechanizované brigády (v době provedení brigádního protiútku byl pověřen velením BÚU) při národním velitelsko-štábním cvičení s podporou simulační technologií „DUKLA SPIRIT 2017“, ve funkci řídicího cvičení při mezinárodním taktickém cvičení „SCREENER 2018“ a ve funkci náčelníka štábu BÚU (v době provedení brigádního protiútku ve funkci rozhodčího – Observer Controller/Trainer /OC/T/) při mezinárodním V-4 velitelsko-štábním cvičení s částečným vyvedením vojsk jehož součástí bylo taktické cvičení s bojovou střelbou tankového praporu provádějícího brigádní protiútok „CZECH LION 2019“.

3.1. Cvičení „DUKLA SPIRIT 2017“

Národní velitelsko-štábní cvičení s podporou simulačních technologií 7. brigádního úkolového uskupení na bázi 7. mechanizované brigády „DUKLA SPIRIT 2017“ se uskutečnilo v měsíci říjnu 2017 v posádkách Hranice, Přáslavice a Brno (Centrum simulačních a trenažérových technologií, CSTT). Námětem cvičení bylo vedení obranné operace podle scénáře DATE (Scenario DATE, 2015).

Obrázek 6 Scénář DATE (Decisive Action Training Environment)

Zdroj: vlastní

7. BÚU bylo zařazeno do sestavy NRDC-H v prvním sledu operačního pásma obrany s úkolem udržet stanovený prostor obrany. Po prolomení prvního a dokonce i druhého sledu taktického pásma obrany se mu zastavit útok nepřítele na úrovni prvních sledů brigády a tím vytvořit podmínky k provedení brigádní protizteče realizované druhosledovým tankovým praporem.

Obrázek 7 Schéma manévru 7.BÚU

Zdroj: vlastní

Tankový prapor provedl úspěšně brigádní protizteč a ovládl OBJ SNAKE jako bližší úkol praporu, dále rozvíjel útok do hloubky, kdy dosažení a upevněním PL LYNX splnil další úkol praporu a tím i konečný úkol brigády. Na této čáře došlo k přechodu brigády do obrany s úkolem zajistit překročení sil brigády druhosledovou brigádou z operačního pásma obrany, která pokračovala ve vedení útočné činnosti k obnovení předního okraje taktického pásma obrany sboru.

Úspěšné provedení brigádní protizteče tankovým praporem se však neobešlo beze ztrát, a proto bylo nezbytné brigádu po dosažení a upevnění PL LYNX vystřídat k pokračování v rozvíjení útočné činnosti druhosledovými brigádami z operačního pásma obrany (nejsou řešeny celkové ztráty brigády při vedení obranné operace, ale pouze ztráty utrpěné při realizaci brigádního protiútku tankovým praporem).

Tabulka 2: Kalkulace bojových ztrát po provedení brigádního protiútku tankovým praporem

	Personál				Bojová technika		
	KIA	WIA	MIA	EPOW	zničeno	mobilita	palba
tpr	24	6	3	22	8	3	2
nepřítel	43	28	11	0	11	2	1

Zdroj: vlastní

Legenda:

tpr – 73. tankový prapor (simulováno nasazení 3 tankových rot na T-72M4CZ)

nepřítel – 3. motostřelecký prapor (simulováno vedení spěšně zaujaté obrany dvěma motostřeleckými rotami na BVP-2)

KIA – Kill In Action (zabit v boji)

WIA – Wounded in Action (zraněn v boji)

MIA – Missing in Action (nezvěstný v boji)

EPOW – Enemy Prisoner of War (válečný zajatec nepřítele)

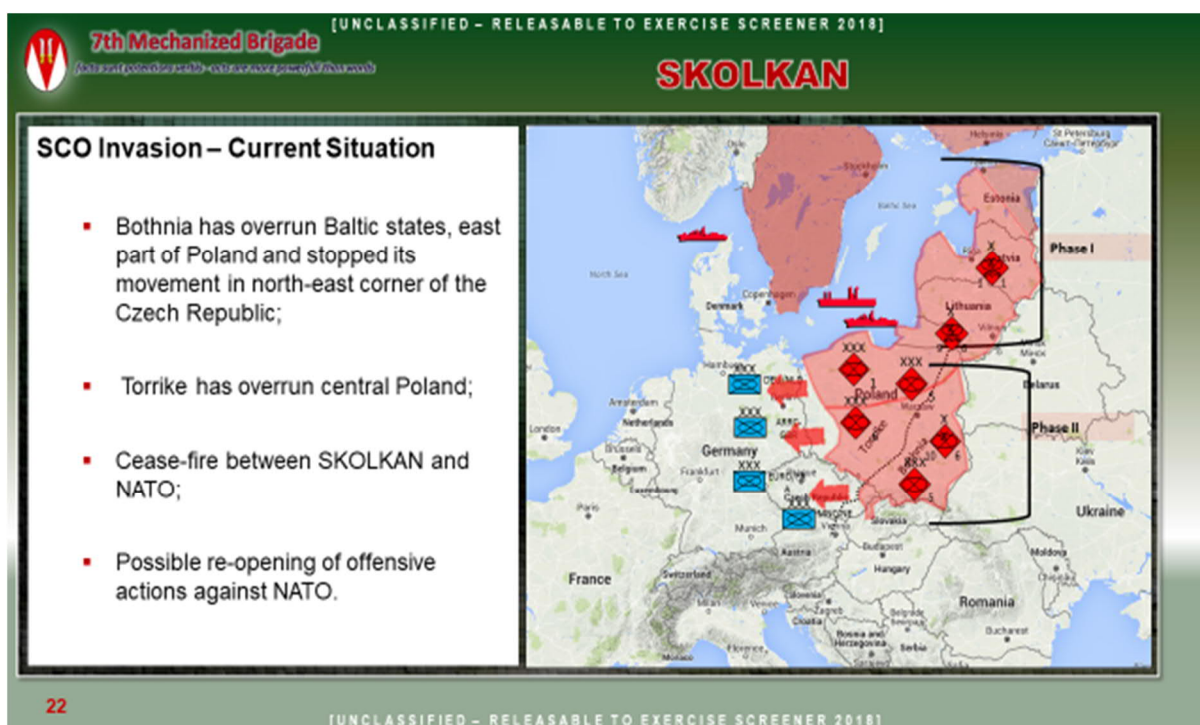
Zničeno – bojová technika, která je neopravitelná a zcela zničena v boji

Mobilita – bojová technika, poškozená, ale opravitelná se ztrátou pohybu (nutný odsun z bojiště silami vyprošťovacího družstva čtyř oprav techniky roty logistiky)

Palba – bojová technika, poškozená, ale opravitelná se ztrátou palebné schopnosti (odsun z bojiště vlastními silami do prostoru shromáždění poškozené techniky roty logistiky)

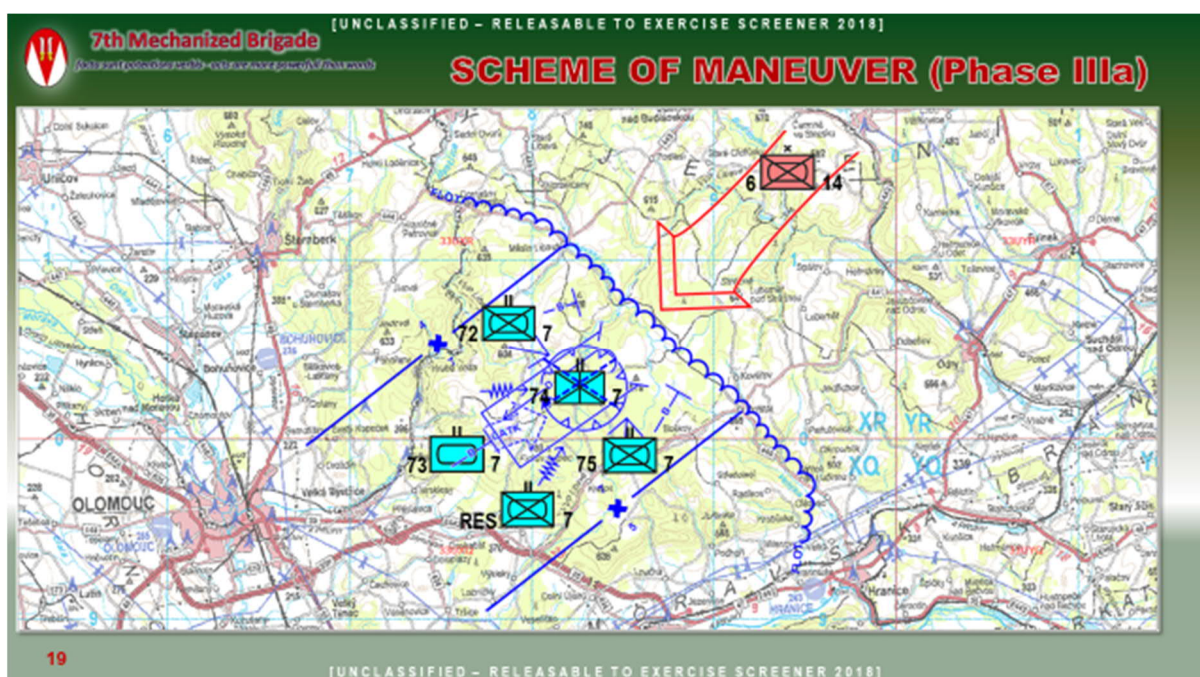
3.2. Cvičení „SCREENER 2018“

Mezinárodní taktické cvičení 7. brigádního úkolového uskupení na bázi 7. mechanizované brigády „SCREENER 2018“ se uskutečnilo v měsíci květnu 2017 ve VVP Libavá. Námětem cvičení bylo vedení obranné operace podle scénáře SKOLKAN (Scenario SKOLKAN, 2012).

Obrázek 8: Scénář SKOLKAN (Scandinavia's Alter Ego)
Zdroj: vlastní

7. BÚU bylo zařazeno do sestavy MND-NE v prvním sledu taktického pásma obrany s úkolem udržet stanovený prostor obrany. Po vlomení nepřítele do prvního sledu taktického pásma obrany brigády se podařilo zastavit útok nepřítele tím vytvořit podmínky k provedení brigádní protizteče realizované druhosledovým tankovým praporem. Taktéž zde bylo úspěšné zasazení tankového praporu podmíněno splněním obecných podmínek viz výše.

Obrázek 9: Schéma manévru 7.BÚU

Zdroj: vlastní

Tankový prapor provedl úspěšně brigádní protizteč a v součinnosti s 72. mpr a 75. mpr se podařilo bojové roty (motostřelecké roty) nepřítele obklíčit a tím splnit bližší úkol praporu, dále po uzavření obkličovací fronty 72. mpr a 75. mpr pokračoval 73. tpr v rozvíjení útoku do hloubky, kdy dosažení a upevněním PL FLOT splnil další úkol praporu a tím i konečný úkol brigády. Na této čáře došlo k přechodu brigády do obrany s úkolem zajistit překročení sil brigády druhosledovou brigádou z taktického pásma obrany, která pokračovala ve vedení útočné činnosti.

Úspěšné provedení brigádní protizteče tankovým praporem se však neobešlo beze ztrát a proto bylo nezbytné brigádu po dosažení a upevnění PL FLOT vystřídat k pokračování v rozvíjení útočné činnosti druhosledovými brigádami z taktického pásma obrany (nejsou řešeny celkové ztráty brigády při vedení obranné operace, ale pouze ztráty utrpěné při realizaci brigádního protiútoku tankovým praporem) (Final Exercise Report Screener 2018, 2018).

Tabulka 3: Kalkulace bojových ztrát po provedení brigádního protiútoku tankovým praporem

	Personál				Bojová technika		
	KIA	WIA	MIA	EPOW	zničeno	mobilita	palba
tpr	21	8	5	98	7	4	3
nepřítel	45	48	22	0	18	2	2

Zdroj: vlastní

Legenda:

tpr – 73. tankový prapor (provedení bojové střelby nasazení 3 tankových rot na T-72M4CZ)
nepřítel – 62. mechanizovaný prapor 6. taktického brigádního uskupení (terčový manévr spěšně zaujaté obrany 2 mr (BVP-2), posílené o tč (T-62) doplněné o rozehru ztrát)

3.3. Cvičení „CZECH LION 2019“

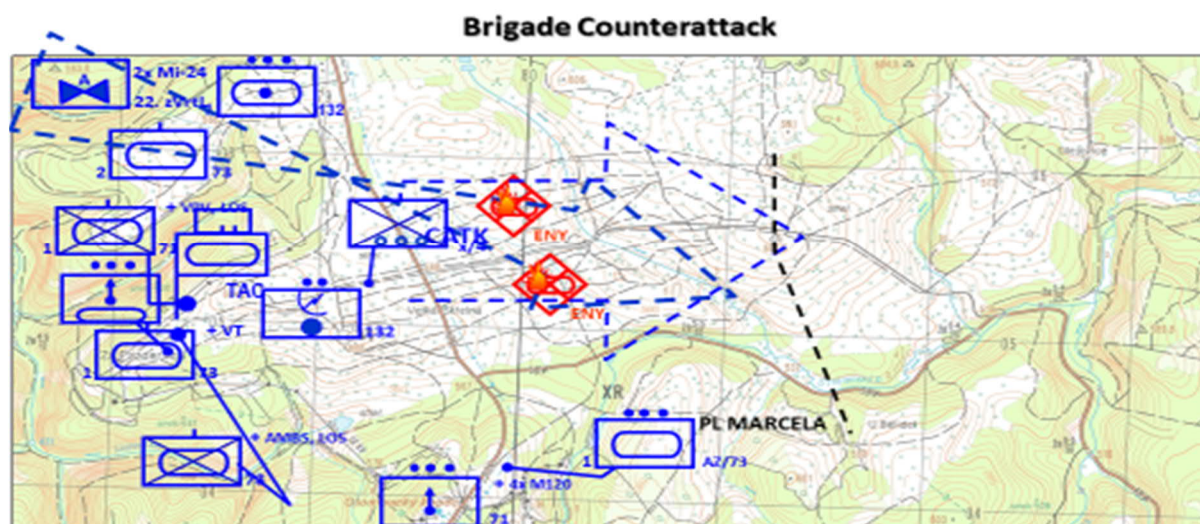
Mezinárodní V-4 velitelsko-štábní cvičení s podporou simulačních technologií 7. brigádního úkolového uskupení na bázi 7. mb s částečným vyvedením vojsk, jehož součástí bylo taktické cvičení s bojovou střelbou 73. tpr „CZECH LION 2019“ se uskutečnilo v měsíci říjnu 2020 v posádkách Hranice, Přáslavice, Brno (CSTT) a VVP Libavá. Námětem cvičení bylo vedení obranné operace podle scénáře OCCASUS (Scenario OCCASUS, 2017).

Obrázek 10: Scénář OCCASUS

Zdroj: vlastní

7. BÚU bylo zařazeno do sestavy MND-NE v prvním sledu taktického pásma obrany s úkolem udržet stanovený prostor obrany. Po vlomení nepřítele do prvního sledu taktického pásma obrany brigády se podařilo zastavit útok nepřítele tím vytvořit podmínky k provedení brigádní protizteče realizované druhosledovým tankovým praporem.

Obrázek 11 Schéma manévru 7.BÚU

Zdroj: vlastní

Tankový prapor provedl úspěšně brigádní protizteč a ovládl objekt zteče jako bližší úkol praporu, dále rozvíjel útok do hloubky, kdy dosažení a upevněním PL MARCELA splnil další úkol praporu a tím i konečný úkol brigády. Na této čáře došlo k přechodu brigády do

obranu s úkolem zajistit překročení sil brigády druhosledovou brigádou z taktického pásma obrany, která pokračovala ve vedení útočné činnosti.

Úspěšné provedení brigádní protizteče tankovým praporem se však neobešlo beze ztrát, a proto bylo nezbytné brigádu po dosažení a upevnění PL MARCELA vystřídat k pokračování v rozvíjení útočné činnosti druhosledovými brigádami z taktického pásma obrany (nejsou řešeny celkové ztráty brigády při vedení obranné operace, ale pouze ztráty utrpěné při realizaci brigádního protiútku tankovým praporem) (Final Exercise Report Czech Lion 2019,2019).

Tabulka 4: Kalkulace bojových ztrát po provedení brigádního protiútku tankovým praporem

	Personál				Bojová technika		
	KIA	WIA	MIA	EPOW	zničeno	mobilita	palba
tpr	27	9	6	12	9	2	2
nepřítel	48	33	15	0	12	2	2

Zdroj: vlastní

Legenda:

tpr – 73. tankový prapor (simulováno nasazení 3 tankových rot na T-72M4CZ)

nepřítel – 1. mechanizovaný prapor (simulováno vedení spěšně zaujaté obrany dvěma mechanizovanými rotami na BVP-2 posílené o tankovou četou na T-72M1)

3.4. Diskuse výsledků zjištěných ze cvičení

Zhodnocení výše uvedených vybraných cvičení 7. brigádního úkolového uskupení v letech 2017 – 2019 potvrdilo nezbytnost rozvoje a existence tankového praporu jako klíčové a nezbytné součásti bojových sil mechanizované brigády. U všech cvičení orgány velení po provedení rozhodovacího a plánovacího procesu a vydání operačního určení tankový prapor do druhého sledu brigády, což umožnilo při vedení obrany provedení efektivního brigádního protiútku. Byly potvrzeny obecně platné zásady uvedené ve vojenských předpisech a to zejména:

- tankový prapor v sestavě BÚU na bázi mechanizované brigády je vhodné vždy určit do druhého sledu či zálohy k provedení brigádní protizteče a to zejména vzhledem k jeho schopnostem manévru a palby, mechanizované prapory mají tuto schopnost nižší;
- šířka vltomu nepřítele byla při provedených simulacích vždy užší a to do úrovně druhosledových rot prvosledovým mechanizovaným praporům (a to vždy pouze u jednoho mpr nebo na rozhraní mezi nimi);
- přiděleným úsilím taktického nebo vrtulníkového letectva a údery dělostřelectva byly při simulacích výrazně zpomaleny, ideálně zastaveny nebo zničeny nejbližší druhé sledy a zálohy nepřítele tak, aby je nemohl zasadit a obnovit tempo útoku svých prvních sledů;
- při provedení simulací byly vzdušné síly nepřítele a jeho dělostřelecké síly a prostředky v rovnováze z našimi silami;

- simulacemi bylo potvrzeno, že nezbytným předpokladem úspěšného zasazení praporu druhého sledu brigády do brigádního protiútoky je schopnost realizace rychlého a koordinovaného zasazení a rozvinutí z prostoru obrany druhého sledu brigády;
- rozdělení tankového praporu do rot přidělených mechanizovaným praporům je sice prakticky realizovatelné, ale brigáda se tím připraví o nejsilnější prvek sestavy, který má jako celek výrazně synergický a jedinečný efekt, zejména dokáže palbami a manévrem dosáhnout rychlého a překvapivého ničení uskupení nepřítele.

Celkově pak provedená cvičení potvrdila obecně platnou zásadu, určovat tankové jednotky a útvary do obrany v druhém sledu brigády, kde působí z pečlivě maskovaných prostorů, z nichž zasazují překvapivé krátké protiútoky. Po protiútoky se rychle odpoutávají a kryty palbou a dýmem se přesunují do určených prostorů v hloubce. Při úspěchu mohou dočasně bránit ovládnutý prostor nebo čaru (Všeob-Ř-1, 1997).

ZÁVĚR

Simulační technologie je vhodným nástrojem pro přípravu nejen protiútoky, ale jakékoliv operace za podmínky jeho technické kvality a terénní, modelové a doktrinální báze. To v tuto chvíli systém One Saf splňuje dostatečně. Nicméně mnohem kvalitnějším nástrojem se jeví program postavený na základ umělé inteligence Masa Sword, který umožňuje mnohem sofistikovanější způsoby využití (Nohel, J., Zahradníček, P., Flasar, Z., Rak, L., 2021).

Pro oblast vojskové praxe, především pro přípravu a provedení cvičení, případně i realizaci v boji je zásadní vysoká úroveň sladění (Černý, J., 2010), iniciativy a jisté míry autonomie podřízených velitelů (Spilý, P., Hrnčiar, M., 2013), směřujících k naplnění úkolu.

V případě přípravy velitelů a přípravy štábů je nutné věnovat prostor rychlému plánování a předávání úkolu k protiútoky směrem na podřízené prvky. Tato taktická činnost bude vyžadovat vysoký situační přehled, proto významnou roli budou hrát rychlé a správné závěry zpravodajských a průzkumných orgánů, což může být separátním úkolem pro přípravu v odbornosti. Stejně tak, přeúkolování prvků bojové podpory směrem k podpoře protiútoky bude zásadní. Správný poměr jednotlivých prvků ve správném čase a prostoru zabezpečí dosažení požadovaného efektu a výsledného stavu (Kompan, J., 2019). Činnost je potřebné procvičit po fázích – plánování a příprava jednotky k plnění úkolu, vyvedení z prostoru, přesun a rozvinutí, zteč, rozvíjení úspěchu nebo upevnění čáry.

Realizace na úrovni brigáda až do úrovně velitelů čet včetně lze procvičit na simulátorech, opakovaně a s potřebnou mírou detailního vyhodnocení. Zde vzniká prostor k optimalizaci informačního toku a rozvíjení schopnosti krátkodobého, resp. okamžitého plánování a rychlého rozhodování. S podporou virtuální a živé simulace lze do určité míry sladit osádky vozidel do úrovně četa včetně, se zaměřením na koordinaci manévru pohybem a palbou (ZAHRAVNÍČEK, P., RAK, L. 2020). K vyvrcholením přípravy směrem k tématice obranného boje je pak potřebné směřovat sérii cvičení (LIVEX) s podporou živé simulace,

popř. taktických cvičení s bojovou střelnou na úrovni rota až prapor. Ve všech těchto způsobech přípravy pak kromě vyhodnocení integrovat události, které reálný boj přináší.

Článek shrnuje a sumarizuje experimentálně, či simulačně ověřené data a ověřuje obecně platné zásady pro použití mechanizované brigády v obranném boji. Rozhodujícím prvkem sestavy při brigádním protiútoku se stává tankový prapor. Bez podpory silně pancéřované techniky s výraznou měrou manévru a koncentrované palebné síly je možné při akceptaci taktických zásad uvedených v textu zastavit postup nepřítele, odrazit jeho bojové jednotky a převzít iniciativu na bojišti. Zejména experimentální ověření konstruktivní simulací formulovaných tezí s robustním využitím doktrinálních zásad a postupů práce přináší reálné výsledky pro aplikaci do taktiky mechanizovaných jednotek a útvarů v 21. století.

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZŮ

Allied Joint Doctrine for Land Operations, ed. A, ver.1, NSO, 2016.

Bezpečnostní strategie České republiky. Ministerstvo zahraničních věcí, Praha, 2015. 24 s.

Bojový předpis pozemních sil AČR, část 1 – Mechanizovaná brigáda (Vševojsk-1-2). Ministerstvo obrany, Praha, 1997. 93 s.

Bojový předpis pozemních sil AČR, část 2 – Mechanizovaný prapor (Vševojsk-1-3). Ministerstvo obrany, Praha, 1997. 112 s.

Bojový předpis pozemních sil AČR, část 3 – Mechanizovaná, tanková, minometná a protitanková rota (Vševojsk-1-4). Ministerstvo obrany, Praha, 1997. 155 s.

ČEP, David, KUTNÝ, Imrich. 2019. *Brigádní úkolové uskupení v operacích (1. díl – defenzivní činnosti)*. Skripta. Brno, 93 s.

ČERNÝ, Jiří. *Organizační a velitelské struktury a jejich vliv na organizaci velení a řízení u brigádního úkolového uskupení*. 2010. *Ekonomika a management*, 02/2010, 0-0. ISSN 1802-3975

Doktrína Armády České republiky, Ministerstvo obrany České republiky, 2019, 64s.

Dlouhodobý výhled pro obranu 2035. Ministerstvo obrany, Praha 2019, 25 s.

Final Exercise Report „CZECH LION 2019“. Velitelství pozemních sil, Praha, 39 s.

Final Exercise Report „DUKLA SPIRIT 2017“. Velitelství pozemních sil, Praha, 41 s.

Final Exercise Report „SCREENER 2018“. Velitelství 7. mechanizované brigády, Hranice, 34 s.

JOHNSON, M. T. *Counterattack: The key to success in Defence*. 1986. School of advanced military studies, Kansal, USA, 50 str. 18. <https://doi.org/10.21236/ADA179237>

KOMPAN, Jaroslav. 2019. *Pôsobenie EOD jednotiek v súčasnom operačnom prostredí*. In: *Národná a medzinárodná bezpečnosť 2019: Zborník príspevkov z 10. medzinárodnej vedeckej konferencie*. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika, 2019. s. 242-247. ISBN 978-80-8040-582-3.

Koncepce výstavby Armády České republiky 2030. Ministerstvo obrany, Praha, 2019, 52 s.

- Obranná strategie České republiky*. Ministerstvo obrany - VHÚ, Praha, 2017. 16 s.
- NOHEL, J., ZAHRADNÍČEK, P., FLASAR, Z., RAK, L. 2021, *Possibilities of the coordinated maneuver modeling of units in difficult terrain conditions*, unpublished
- Polní řád pozemních sil AČR (Všeob-Ř-1)*. Ministerstvo obrany, Praha, 1997, 212 s.
- Příprava a vedení obranné operace (Všeob-P-6)*. Ministerstvo obrany, Praha 1996, 95 s.
- SCENARIO DATE (*Decisive Action Training Environment*), ver. 2.2. U.S. ARMY TRADOC G-2, Ft. Leavenworth, Kansas, USA, 2015. 139 s.
- SCENARIO OCCASUS. Joint Exercise Division, Joint Warfare Centre, Stavanger, Norsko, 2017. 288 s.
- SCENARIO SKOLKAN (*Scandinavia's Alter Ego*). Joint Exercise Division, Joint Warfare Centre, Stavanger, Norsko, 2012. 231 s.
- SHAPE/ACT (ed.). *BI-SC Capability Codes and Capability Statements 2020*. SHAPE, Mons, Belgie, 2020. 403 s.
- Bi-SC NATO Capability Targets 2017*. SHAPE, Mons, Belgie, 2017.
- SPIĽÝ, Peter, HRNČIAR, Michal. 2013. *Vojenská taktika*. 1. vyd. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika, 2013. 272 s. ISBN 978-80-8040-471-0.
- ZAHRADNÍČEK, Pavel; RAK, Luděk. 2020. *Využití nových prostředků živé simulace při výcviku studentů Univerzity obrany*. Economics and Management, (1/2020), 63-69. ISSN 1802-3975.

Zdeněk FLASAR, doc. Ing. CSc. (pplk. v. v.)
Univerzita obrany, Fakulta vojenského leadershipu, Katedra vševojskové taktiky
Kounicova 65, 602 00
+420 973 442 938
zdeněk.flasar@unob.cz

Jan ZEŽULA, plukovník gšt. Ing. Ph.D.
Univerzita obrany, Fakulta vojenského leadershipu, Katedra vševojskové taktiky
Kounicova 65, 602 00
+420 973 443 592
jan.zezula@unob.cz